

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

SEKCJA CZWARTA

SPRAWA BYSTROWSKI przeciwko POLSCE

(Skarga nr 15476/02)

WYROK

STRASBURG

13 września 2011 roku

Wyrok ten stanie się ostateczny zgodnie z warunkami określonymi w Artykule 44 ust. 2 Konwencji. Wyrok może podlegać korekcie wydawniczej.

W sprawie Bystrowski przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Sekcja Czwarta), zasiadając jako Izba w składzie:

Pan Nicolas Bratza, *Przewodniczący*,
Pan Lech Garlicki,
Pani Ljiljana Mijović,
Pan Sverre Erik Jebens
Pani Zdravka Kalaydjieva
Pani Nebojša Vučinić
Pan Vincent A. De Gaetano, *sędziowie*,
oraz Pan Fatoş Araci, *Zastępca Kanclerza Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 23 sierpnia 2011 roku,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu.

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 15476/02) wniesionej w dniu 26 listopada 2001 roku przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie Artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ("Konwencja") przez obywatela polskiego, pana Artura Bystrowskiego ("skarżący").

2. Rząd Polski ("Rząd") reprezentowany był przez swojego Pełnomocnika, pana J. Wołosiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący, na podstawie Artykułów 3 i 5 ust. 3 Konwencji, zarzucił w szczególności złe warunki oraz nieuzasadnioną długość stosowania tymczasowego aresztowania.

4. Dnia 31 sierpnia 2007 roku Przewodniczący Sekcji Czwartej zdecydował o zakomunikowaniu skargi Rządowi. Trybunał zdecydował również o łącznym rozpatrzeniu dopuszczalności i meritum skargi (Artykuł 20 ust. 1).

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

A. Okoliczności sprawy

5. Skarżący, pan Artur Bystrowski, jest obywatelem polskim, urodził się w 1963 roku, i mieszka w Strzelinie.

1. Tymczasowe aresztowanie skarżącego i postępowanie karne przeciwko niemu.

6. W dniu 8 września 2000 roku Sąd Rejonowy we Wrocławiu wydał postanowienie o tymczasowym aresztowaniu skarżącego, uzasadniając to podejrzeniem dokonania przez niego kradzieży i fałszerstwa oraz kierowania zorganizowaną grupą przestępczą.

7. Tymczasowe aresztowanie skarżącego było następnie kilkakrotnie przedłużane. Sąd w swoich kolejnych postanowieniach: z dnia 29 listopada 2000 roku, 15 lutego oraz 7 grudnia 2001 roku, 23 sierpnia i 2 października 2002 roku – za

każdym razem wskazywał na duże prawdopodobieństwo popełnienia przez skarżącego wyżej wymienionych przestępstw oraz realną możliwość wymierzenia mu surowej kary. Okoliczność ta – w powiązaniu z faktem, że działał on zorganizowanej grupie przestępczej, a w sprawie występowało również kilku innych współoskarżonych – dawała podstawy do obaw, że mogłby on zakłócać prawidłowy tok postępowania.

8. W dniu 9 lutego 2001 roku, przeciwko skarżącemu wniesiony został akt oskarżenia, zawierający zarzut dokonania przez niego szeregu kradzieży oraz fałszerstw, posiadanie broni palnej bez wymaganego zezwolenia oraz przywództwo w zorganizowanej grupie przestępczej.

9. Pierwszy termin rozprawy odbył się w dniu 6 kwietnia 2001 roku. Następnie wyznaczono dziewięć terminów rozprawy w 2001 roku, osiemnaście w 2002 roku, szesnaście w 2003 roku oraz jedenaście w 2004 roku. W roku 2001 sąd odebrał zeznania od trzydziestu czterech świadków, w 2002 od czterdziestu sześciu, a w 2004 od czterech. Sąd zapoznał się też z pozostałymi rozlicznymi dowodami w sprawie oraz rozpatrzył różne wnioski proceduralne złożone przez skarżącego i innych współoskarżonych.

10. Z uwagi na fakt, że okres tymczasowego aresztowania skarżącego osiągnął ustawowy limit 2 lat, określony w Artykule 253 § 3 Kodeksu postępowania karnego – Sąd Okręgowy we Wrocławiu wystąpił do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z wnioskiem o przedłużenie okresu tymczasowego aresztowania skarżącego ponad wyżej wymieniony limit. W dniach 20 listopada i 6 grudnia 2002 roku oraz 5 marca 2003 roku, Sąd Apelacyjny uwzględnił ten wniosek, stwierdzając, że wskazane wcześniej powody uzasadniające areszt tymczasowy skarżącego nadal pozostawały aktualne oraz, że zastosowanie najbardziej surowego ze środków zapobiegawczych było niezbędne dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania.

11. Skarżący zakwestionował zasadność stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania. Wniósł zażalenia na postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia: 15 lutego 2001, 4 września 2002 oraz 5 marca 2003 roku. Jego odwołania nie zostały uwzględnione przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniami odpowiednio z dnia: 23 marca 2001, 2 października 2002 oraz 26 marca 2003 roku.

12. Składał on również liczne wnioski o uchylenie tymczasowego aresztowania, które nie zostały uwzględnione przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniami z dnia 7 grudnia 2001 oraz 28 czerwca i 8 sierpnia 2002 roku.

13. Ponadto, skarżący wystąpił również o zastosowanie wobec niego – w miejsce tymczasowego aresztowania – środka zapobiegawczego o bardziej łagodnym charakterze. Jego wniosek nie został uwzględniony przez Prokuraturę Rejonową we Wrocławiu decyzją z dnia 18 października 2000 roku.

14. Postanowieniem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 29 kwietnia 2003 roku, skarżący został zwolniony z aresztu.

15. W dniu 21 września 2004 roku Sąd Okręgowy we Wrocławiu uznał skarżącego winnym zarzucanych mu czynów i skazał go na siedem lat pozbawienia wolności. Skarżący odwołał się od wyroku.

16. W bliżej nieokreślonym dniu, prawdopodobnie w roku 2008, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu utrzymał w mocy wyrok sądu pierwszej instancji.

17. Skarżący nie wniósł do sądu krajowego skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki na podstawie Ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku ("Ustawa z 2004 roku").

2. *Ograniczenie prawa skarżącego do odwiedzin w czasie pobytu w areszcie tymczasowym.*

18. W okresie pobytu skarżącego w areszcie tymczasowym, składane przez niego wnioski o wyrażenie zgody na odwiedzanie go przez żonę zostały oddalone w dniach 23 lutego, 2 marca oraz 30 kwietnia 2001 roku. Jak wynika z uzasadnienia podanego w postanowieniach Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 2 marca oraz 30 kwietnia 2001 roku, spowodowane to było faktem, że żona skarżącego występowała w jego sprawie w charakterze świadka.

3. *Kontrola korespondencji skarżącego*

19. Skarżący podniósł ponadto zarzut, że w trakcie jego pobytu w areszcie śledczym prowadzona przez niego korespondencja z Trybunałem była cenzurowana. Na dowód tego przedstawił kopertę jednego z listów z kancelarii więziennej opatrzoną pieczętą "ocenzurowano", z datą "21 marca 2003" i nieczytelnym podpisem.

4. *Warunki pobytu skarżącego w areszcie tymczasowym*

20. Pisma złożone przez skarżącego do Trybunału w dniach: 21 lutego i 23 czerwca 2002 roku oraz 23 listopada 2005 roku zawierały zarzuty dotyczące warunków panujących podczas jego pobytu w Areszcie Śledczym we Wrocławiu.

21. Skarżący podniósł w szczególności, że w areszcie przebywał razem z sześcioma innymi osadzonymi w pomieszczeniu o powierzchni 16m²; mógł odbywać spacerów jedynie na zamkniętym obszarze o powierzchni 20m², przeznaczonym dla 25 osób; brakowało ciepłej wody, a wentylacja działała w sposób niezadowolający.

22. Warunki, w jakich skarżący przebywał były przedmiotem skargi wniesionej przez niego do kierownictwa aresztu śledczego, jednak nie przyniosły one żadnego efektu. Skarżący twierdził przy tym, że gdyby złożył skargę do władz zwierzchnich, naraziłby się na szykany ze strony strażników więziennych, biorąc pod uwagę fakt, że jego korespondencja była cenzurowana.

B. Właściwe prawo krajowe i praktyka

1. *Środki zapobiegawcze, w tym tymczasowe aresztowanie*

23. Właściwe prawo krajowe oraz praktyka dotyczące stosowania środka w postaci tymczasowego aresztowania, podstaw jego przedłużenia, zwolnienia z aresztu oraz zasad regulujących stosowanie pozostałych środków zapobiegawczych – zostały przedstawione w wyrokach Trybunału w sprawach *Golek przeciwko Polsce*, nr 31330/02, §§ 27-33, 25 kwietnia 2006, oraz *Celejewski przeciwko Polsce*, nr 17584/04, §§ 22-23, 4 sierpnia 2006 roku.

2. *Ogólne zasady dotyczące warunków pobytu w areszcie*

24. Właściwe prawo krajowe oraz praktyka dotyczące warunków pobytu w areszcie oraz wnoszenia powództwa przeciwko Skarbowi Państwa o zadośćuczynienie – zostały przedstawione w wyroku w sprawie *Orchowski przeciwko Polsce*, nr 17885/04, §§ 64-75.

3. *Korespondencja i kontakty osadzonych z członkami ich rodzin*

25. Przepisy prawne dotyczące kontroli korespondencji osadzonych, obowiązujące w przedmiotowym czasie – przedstawione zostały w akapitach 65-66 wyroku wydanego przez Trybunał w dniu 4 maja 2006 roku w sprawie *Michta przeciwko Polsce*, nr 13425/02. Właściwe prawo krajowe oraz praktyka dotyczące praw osadzonych do odwiedzin w aresztach śledczych – zostały przedstawione w wyroku Trybunału w sprawie *Gradek przeciwko Polsce*, nr 39631/06, §§ 21-25, 8 czerwca 2010 roku.

4. *Środki dostępne z tytułu przewlekłości postępowania sądowego*

26. Właściwe prawo krajowe oraz praktyka dotyczące środków dostępnych z tytułu przewlekłości postępowania sądowego, w szczególności odpowiednie przepisy Ustawy z 2004 roku – zostały przedstawione w postanowieniach Trybunału w sprawach *Charzyński przeciwko Polsce*, nr 15212/03 (dec.), §§ 12-23, ECHR 2005-V; *Ratajczyk przeciwko Polsce*, nr 11215/02 (dec.), ECHR 2005-VIII; oraz w wyroku w sprawie *Krasuski przeciwko Polsce*, nr 61444/00, §§ 34-46, ECHR 2005-V.

PRAWO

I. SKARGI NA PODSTAWIE ARTYKUŁÓW 3 ORAZ 8 KONWENCJI

27. Przedmiotem skargi wniesionej przez skarżącego były warunki panujące podczas jego pobytu w areszcie śledczym, w szczególności przełudnienie w celach. Skarżący powołał się na Artykuł 3 Konwencji, który w odpowiednim zakresie stanowi co następuje:

"Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu."

28. Skarżący, na podstawie Artykułu 8 Konwencji, podniósł również zarzut kontrolowania jego korespondencji z Trybunałem. Odpowiedni fragment powołanych przepisów brzmi następująco:

"1. Każdy ma prawo do poszanowania ... swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności osób. "

29. Pismem z dnia 16 marca 2011 roku Rząd poinformował Trybunał o swojej propozycji złożenia jednostronnej deklaracji w celu rozwiązania kwestii podniesionych przez skarżącego na podstawie Artykułu 3 Konwencji – dotyczących warunków pobytu skarżącego w areszcie, oraz na podstawie Artykułu 8 Konwencji – dotyczących kontroli korespondencji skarżącego z Trybunałem. Ponadto, Rząd zwrócił się do Trybunału o wykreślenie skargi z listy spraw, na podstawie Artykułu 37 Konwencji.

Deklaracja Rządu stwierdzała co następuje:

"(...) Rząd – w drodze jednostronnej deklaracji – pragnie niniejszym przyznać, że warunki pobytu skarżącego w areszcie śledczym, w szczególności przełudnienie, w kontekście stanowiska przedstawionego przez Trybunał w wyroku pilotażowym

WYROK W SPRAWIE BYSTROWSKI przeciwko POLSCE

wydanym w sprawie *Orchowski przeciwko Polsce* (nr 17885/04) w dniu 22 października (patrz akapity 135 oraz 147, i dalsze) – były niezgodne z Artykułem 3 Konwencji. Ponadto, Rząd pragnie przyznać, że cenzura korespondencji skarżącego była niezgodna z wymogami Artykułu 8 Konwencji.

W tych okolicznościach, mając na względzie w szczególności naruszenie Artykułu 3 Konwencji w odniesieniu do warunków pobytu skarżącego w areszcie, wyrok pilotażowy Trybunału w sprawie *Orchowski przeciwko Polsce* (nr 17885/04), krajowe orzecznictwo przedstawione w tej sprawie, a także naruszenie Artykułu 8 z powodu cenzury korespondencji skarżącego – Rząd oświadcza, że proponuje przyznać skarżącemu kwotę 8 .000 PLN (osiem tysięcy złotych polskich), której wysokość uznaje za rozsądną w konkretnych okolicznościach przedmiotowej sprawy.

Wyżej wymieniona kwota, przeznaczona na pokrycie szkody zarówno pieniężnej jak i niepieniężnej, a także związanych z nimi kosztów i wydatków, będzie wolna od wszelkich mogących mieć zastosowanie podatków. Zostanie ona wypłacona w terminie trzech miesięcy od dnia notyfikacji decyzji Trybunału, zgodnie z Artykułem 37 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. W przypadku niewypłacenia przedmiotowej kwoty w wyżej wymienionym terminie trzech miesięcy, Rząd zobowiązuje się zapłacić odsetki, poczynawszy od upływu wyznaczonego terminu do dnia rozliczenia, według stawki równej krańcowej stopie pożyczkowej Europejskiego Banku Centralnego obowiązującej w okresie zalegania z płatnością, plus trzy punkty procentowe.

Rząd, składając wyrazy szacunku, pragnie zasugerować, aby powyższa deklaracja została przyjęta przez Trybunał na podstawie sformułowania "z jakiegokolwiek innej przyczyny", uzasadniającego skreślenie skargi z listy spraw Trybunału zgodnie z Artykułem 37 ust. 1 (c) Konwencji.

..."

30. W piśmie z dnia 13 kwietnia 2011 roku skarżący stwierdził, że nie rozumie warunków przedstawionej przez Rząd jednostronnej deklaracji, ponieważ nie posługuje się żadnym z oficjalnych języków Trybunału.

31. Trybunał przypomina, że Artykuł 37 Konwencji przewiduje możliwość skreślenia skargi z listy spraw na każdym etapie postępowania – w sytuacji, jeżeli istniejące okoliczności prowadzą do jednego z wniosków określonych w punktach (a), (b) lub (c) ustępu 1 tegoż Artykułu. Artykuł 37 ust. 1 (c) Konwencji, w szczególności umożliwia Trybunałowi skreślenie skargi z listy spraw, jeżeli:

"z jakiegokolwiek innej przyczyny ustalonej przez Trybunał nie jest uzasadnione dalsze rozpatrywanie skargi."

32. Trybunał przypomina również, że w pewnych okolicznościach może on skreślić skargę lub jej część z listy spraw zgodnie z Artykułem 37 ust. 1(c) Konwencji na podstawie jednostronnej deklaracji pozwanego Rządu – nawet wówczas, gdy skarżący domaga się kontynuacji rozpatrywania sprawy.

33. W tym celu Trybunał dokładnie rozpatrzy deklarację Rządu w świetle zasad wynikających ze swojego orzecznictwa, w szczególności z wyroku w sprawie *Tahsin Acar (Tahsin Acar przeciwko Turcji, [GC], nr 26307/95, §§ 75-77, ECHR 2003-VI)*; *WAZA Spółka z o.o. przeciwko Polsce* (dec.) nr 11602/02, 26 czerwca 2007; oraz *Sulwińska przeciwko Polsce* (dec.) nr 28953/03).

34. W szeregu spraw, w tym w sprawach wniesionych przeciwko Polsce, Trybunał ustalił pewną praktykę w zakresie skarg dotyczących naruszenia Artykułu 3 Konwencji z powodu przeludnienia i nieodpowiednich warunków panujących w

jednostkach penitencjarnych (patrz na przykład wyroki pilotażowe w sprawach *Orchowski przeciwko Polsce*, nr 17885/04, ECHR 2009-... (wyjątki) oraz *Norbert Sikorski przeciwko Polsce*, nr 17599/05, 22 października 2009, wraz z wynikającym z nich wiodącym postanowieniem w sprawie *Łatak przeciwko Polsce* (dec.), nr 52070/08, 12 października 2010), a także w zakresie skarg dotyczących kontroli korespondencji osadzonych (patrz między innymi *Matwiejczuk przeciwko Polsce*, nr 37641/97, §§ 65-66, 2 grudnia 2003).

35. Mając na uwadze charakter oświadczeń zwartych w deklaracji Rządu, jak również proponowaną kwotę zadośćuczynienia – odpowiadającą kwotom przyznanych w podobnych sprawach – Trybunał stwierdza, że nie ma uzasadnienia dla dalszego rozpatrywania skargi (Artykuł 37 ust. 1 (c) Konwencji).

36. Ponadto, w świetle powyższych okoliczności, w szczególności uwzględniając jasne i obszerne orzecznictwo w tym zakresie, Trybunał wyraża satysfakcję z faktu, że poszanowanie dla praw człowieka wyrażone w Konwencji i jej Protokołach nie wymaga kontynuowania tej części skargi (Artykuł 37 ust. 1 *in fine* Konwencji).

Z uwagi na powyższe, właściwym jest skreślenie tej części skargi z listy spraw.

II. SKARGA NA PODSTAWIE ARTYKUŁU 3 UST. 3 KONWENCJI

37. Skarżący, powołując się na Artykuł 5 ust. 3 Konwencji, podniósł również zarzut nieuzasadnionego okresu stosowania tymczasowego aresztowania. Stosowny fragment powołanego przepisu brzmi następująco:

"Każdy zatrzymany lub aresztowany ... powinien zostać niezwłocznie postawiony przed sędzią ... i ma prawo być sądzony w rozsądnym terminie ..."

A. Dopuszczalność skargi

38. Trybunał stwierdza, że przedmiotowa skarga nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona w rozumieniu Artykułu 35 ust. 3 Konwencji. Trybunał stwierdza ponadto, że nie jest ona niedopuszczalna z jakichkolwiek innych względów. A zatem musi zostać uznana za dopuszczalną.

B. Meritum skargi

1. Rozpatrywany okres

39. Pobyt skarżącego w areszcie rozpoczął się w dniu 8 września 2000 roku, kiedy to Sąd Rejonowy we Wrocławiu postanowił o jego tymczasowym aresztowaniu w związku z podejrzeniem o dokonanie przez niego kradzieży i fałszerstwa oraz o kierowanie zorganizowaną grupą przestępczą. Tymczasowe aresztowanie trwało do dnia 29 kwietnia 2003 roku, kiedy to skarżący został zwolniony. A zatem rozpatrywany okres wynosi dwa lata, siedem miesięcy i dwadzieścia dni.

2. Stanowiska stron

(a) Skarżący

40. Skarżący twierdził, że długość stosowania tymczasowego aresztowania była nadmierna oraz że zastosowanie tego środka nie zostało przez władze wystarczająco uzasadnione.

(b) Rząd

41. Rząd twierdził, że tymczasowe aresztowanie skarżącego było uzasadnione charakterem postawionych mu zarzutów, skalą zarzucanych czynów przestępczych oraz surowością spodziewanej kary. Rząd podkreślił, że długość okresu tymczasowego aresztowania skarżącego powinna być oceniana w odniesieniu do postawionego mu zarzutu działania w zorganizowanej grupie przestępczej. Ten ostatni element pogłębiał obawy, że skarżący mógł podejmować próby zakłócania prawidłowego toku postępowania lub manipulowania dowodami.

42. Ponadto, istniało realne ryzyko, że w przypadku zwolnienia z aresztu skarżący mógł się ukryć, ponieważ przed aresztowaniem był on formalnie zameldowany pod kilkoma adresami, nie zamieszkując jednakże pod żadnym z nich.

43. Sądy krajowe uznały za konieczne tymczasowe aresztowanie skarżącego na wskazany wyżej okres. Skarżący został jednakże zwolniony z chwilą gdy władze uznały, że dalsze przedłużanie okresu jego tymczasowego aresztowania nie byłoby już uzasadnione. Tak więc władze próbowały odpowiednio wyważyć przeciwstawne interesy w przedmiotowej sprawie.

3. Ocena Trybunału

(a) Zasady ogólne

44. Trybunał przypomina, że ogólne zasady dotyczące prawa do "bycia sądzonym w rozsądnym terminie albo zwolnienia na czas postępowania", gwarantowane na podstawie Artykułu 5 ust. 3 Konwencji – zostały przedstawione w szeregu jego wcześniejszych wyroków (patrz między innymi *Kudła przeciwko Polsce* [GC], nr 30210/96, § 110 *et seq.* ECHR 2000-XI; oraz *McKay przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC], nr 543/03, §§ 41-44, ECHR 2006-..., wraz z dalszymi odniesieniami).

(b) Zastosowanie powyższych zasad w przedmiotowej sprawie

45. Władze w swoich postanowieniach o tymczasowym aresztowaniu skarżącego, niezależnie od uzasadnionych podejrzeń wobec niego, zasadniczo opierały się na czterech przesłankach, a mianowicie: (1) uzasadnionym podejrzeniu, że skarżący popełnił zarzucane mu przestępstwa; (2) poważnym charakterze tych przestępstw; (3) surowością grożącej mu kary; oraz (4) obawach, że skarżący mógłby zakłócać prawidłowy tok postępowania, ponieważ działał w zorganizowanej grupie przestępczej, a w sprawie występowało jeszcze kilku innych współoskarżonych.

46. Skarżącemu zarzucono, a następnie postawiono go w stan oskarżenia pod zarzutem popełnienia szeregu kradzieży oraz fałszerstw, posiadania broni palnej bez wymaganego zezwolenia, a także kierowaniu zorganizowaną grupą przestępczą.

47. W opinii Trybunału, fakt, że sprawa dotyczyła członka zorganizowanej grupy przestępczej powinien zostać uwzględniony przy ocenie zgodności z Artykułem 5 ust. 3 Konwencji (patrz *Bak przeciwko Polsce*, nr 7870, § 57, 16 stycznia 2007).

48. Istotnie, w sprawach takich jak niniejsza – dotyczących zorganizowanych grup przestępczych – ryzyko, że osoba tymczasowo aresztowana, w przypadku zwolnienia, mogłaby wywierać naciski na świadków lub współoskarżonych albo w inny sposób utrudniać postępowanie – jest z natury rzeczy wysokie.

49. Trybunał zgadza się z tym, że uzasadnione podejrzenie popełnienia przez skarżącego poważnych przestępstw mogło początkowo uzasadniać jego tymczasowe aresztowanie. Ponadto, w opinii władz, prawdopodobieństwo wymierzenia skarżącemu surowej kary dawało podstawy do założenia, że skarżący mógłby zakłócać prawidłowy tok postępowania. Trybunał jednakże po raz kolejny stwierdza, że podczas gdy surowość spodziewanej kary jest istotnym elementem przy dokonywaniu oceny możliwości ukrywania się sprawcy lub ponownego popełnienia przez niego przestępstwa – to jednak waga zarzutów sama w sobie nie może stanowić uzasadnienia dla długich okresów tymczasowego aresztowania (patrz *Michta przeciwko Polsce*, nr 13425/02, §§ 49, 4 maja 2006).

50. Z drugiej jednak strony, konieczność uzyskania licznych dowodów, co jest nieodłączną cechą procesów dotyczących przestępczości zorganizowanej, jak również konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, w szczególności zaś obecności oskarżonego, który przed aresztowaniem nie posiadał stałego miejsca zamieszkania – stanowiły uzasadnione powody dla utrzymania stosowania tymczasowego aresztowania wobec skarżącego przez okres prawie dwóch lat i ośmiu miesięcy.

51. Trybunał zwraca uwagę na fakt, że z chwilą gdy władze nie mogły już dalej uzasadnić przedłużającego się okresu tymczasowego aresztowania skarżącego, został on z aresztu zwolniony.

52. Powyższe względy są dla Trybunału wystarczające, aby uznać powody podane dla orzeczenia tymczasowego aresztowania skarżącego – za "istotne" i "wystarczające" dla uzasadnienia przetrzymywania go w areszcie przez cały rozpatrywany okres, to jest dwa lata, siedem miesięcy i dwadzieścia dni (w przeciwieństwie do sprawy *Bogusław Krawczak przeciwko Polsce*, nr 24205/06, §§ 82-90, 31 maja 2011).

53. Pozostaje zatem ustalić, czy władze krajowe dochowały "szczególnej staranności" w prowadzeniu postępowania.

54. W tym względzie Trybunał zauważa, że śledztwo charakteryzowało się znacznym stopniem skomplikowania, biorąc pod uwagę ilość świadków, szeroko zakrojone postępowanie dowodowe oraz stosowanie szczególnych środków wymaganych w sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej. Trybunał nie stwierdza istnienia jakichkolwiek okresów beczynności w śledztwie, czy też w początkowej fazie procesu. Z tych względów Trybunał uznaje, że w trakcie rozpatrywanego okresu władze krajowe prowadziły sprawę skarżącego stosunkowo sprawnie.

55. Mając na względzie powyższe, Trybunał stwierdza, że nie nastąpiło naruszenie Artykułu 5 ust. 3 Konwencji.

III. SKARGA NA PODSTAWIE ARTYKUŁU 6 UST. 1 KONWENCJI

56. Ponadto, skarżący, na podstawie Artykułu 6 ust. 1 Konwencji, zarzucił przewlekłość postępowania karnego w jego sprawie. Przepis ten w odpowiednim zakresie stanowi:

"Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd ... przy rozstrzyganiu o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej ..."

57. Jednakże, zgodnie z Artykułem 35 ust. 1 Konwencji:

"Trybunał może rozpatrywać sprawę dopiero po wyczerpaniu wszystkich środków odwoławczych przewidzianych prawem wewnętrznym, zgodnie z powszechnie uznanymi zasadami prawa międzynarodowego ..."

58. W tym kontekście Trybunał zauważa, że skarżący nie wniósł skargi na przewlekłość postępowania do właściwych sądów krajowych na podstawie Ustawy z 2004 roku, nie wykorzystał tym samym dostępnego mu środka na podstawie prawa wewnętrznego.

59. Trybunał badał już wspomniany środek dla celów Artykułu 35 ust. 1 Konwencji i uznał jego skuteczność w odniesieniu do skarg na przewlekłość postępowań sądowych w Polsce. W szczególności Trybunał stwierdził, że środek ten umożliwia zarówno zapobieganie ewentualnym naruszeniom prawa do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie lub do jej kontynuacji, jak też zapewnia możliwość uzyskania odpowiednie zadośćuczynienie z tytułu jakiegokolwiek już zaistniałego naruszenia (patrz *Charzyński przeciwko Polsce* (dec.), nr 15212/03, §§ 36-42).

60. Wynika stąd, że skarga ta musi zostać odrzucona na podstawie Artykułu 35 ust. 4 Konwencji z powodu niewyczerpania środków dostępnych na podstawie prawa wewnętrznego.

IV. SKARGA NA PODSTAWIE ARTYKUŁU 8 KONWENCJI

61. Skarżący podniósł również zarzut, że podczas swojego pobytu w areszcie przez znaczący okres czasu był on pozbawiony możliwości utrzymywania osobistych kontaktów ze swoją żoną, z naruszeniem Artykułu 8 Konwencji, który w odnośnym zakresie stanowi, że:

"1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego ... życia rodzinnego ...

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności osób."

62. Trybunał po raz kolejny stwierdza, że areszt tymczasowy, podobnie jak każdy inny środek pozbawiający osobę wolności, z konieczności pociąga za sobą ograniczenia dotyczące życia prywatnego i rodzinnego. Jednakże, kluczowym elementem prawa osoby tymczasowo aresztowanej do poszanowania jej życia rodzinnego jest powinność władz zapewnienia tej osobie, o ile zaistnieje taka potrzeba, pomocy w utrzymywaniu kontaktów z jej bliskimi (patrz, *mutatis mutandis*, *Messina przeciwko Włochom* (nr 2), nr 25498/94, § 61, 28 września 2000).

63. Obostrzenia takie jak ograniczenie częstotliwości odwiedzin ze strony członków rodziny, nadzorowanie przebiegu tych odwiedzin lub – w przypadku, jeżeli jest to uzasadnione charakterem przestępstwa – objęcie osadzonego specjalnym reżimem więziennym lub specjalnym regulaminem przebiegu takich odwiedzin – stanowią ingerencję w jego prawa wynikające z Artykułu 8, same w sobie jednakże nie naruszają tego przepisu (ibid. §§ 62-63; patrz również *Kucera przeciwko Słowacji*, nr 48666/99, §§ 127-128, 17 czerwca 2007). Niemniej jednak, każde tego rodzaju ograniczenie musi stanowić "przypadek przewidziany przez ustawę", musi realizować

jeden lub więcej uzasadnionych celów wyszczególnionych w ustępie 2, a ponadto musi być uzasadnione jako "konieczne w demokratycznym społeczeństwie".

64. Wracając do przedmiotowej sprawy, Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienia stanowiły "ingerencję" w wykonywanie przez skarżącego swoich praw gwarantowanych na podstawie tego przepisu.

65. Kwestionowane środki zostały zastosowane na podstawie Artykułu 217 Kodeksu karnego wykonawczego. Przepis ten, obowiązujący w przedmiotowym czasie, dawał właściwym organom (prokuraturze lub sądowi) prawo do udzielania zgody na odwiedzin ze strony członków rodziny w zakładzie karnym.

66. W tym kontekście Trybunał zauważa, że w dniu 2 czerwca 2009 roku Trybunał Konstytucyjny uznał Artykuł 217 ust. 1 Kodeksu karnego wykonawczego za niekonstytucyjny. Trybunał zwraca ponadto uwagę na swoje wcześniejsze stwierdzenie, że Artykuł 217 ust. 1 Kodeksu karnego wykonawczego nie wskazywał w wystarczająco jasny sposób zakresu i sposobu wykonywania nadanych właściwym organom uprawnień do uznaniowości przy nakładaniu ograniczeń na prawo do odwiedzin (patrz *Wegera przeciwko Polsce*, nr 141/07, § 74-75, 19 stycznia 2010). Z tych względów Trybunał uznał ostatnio w powołanej wyżej sprawie *Gradek przeciwko Polsce*, akapit 47, że odmowa odwiedzin ze strony członków rodziny w trakcie pobytu osadzonego w areszcie tymczasowym, bez podania powodów – była niezgodna z prawem.

67. W przedmiotowej sprawie – w przeciwieństwie do sprawy *Gradek*, gdzie prokurator odrzucił prośby żony skarżącego, czyniąc kategoryczne odrębne uwagi na jej wniosku – Sąd Okręgowy we Wrocławiu poinformował skarżącego o powodach odmowy dla odwiedzin ze strony jego żony. Sąd uznał, że skoro żona skarżącego była świadkiem w jego sprawie, istotnym było zakazanie utrzymywania przez nią kontaktów ze skarżącym, przynajmniej do czasu przesłuchania jej samej oraz pozostałych ważnych świadków.

68. W konkretnych okolicznościach przedmiotowej sprawy, Trybunał stwierdza, że odmowy dotyczące odwiedzin ze strony członków rodziny podczas pobytu skarżącego w areszcie tymczasowym były uzasadnione, a zatem ingerencja ta była zgodna z prawem (patrz *Jarkiewicz przeciwko Polsce*, nr 23623/07, 6 lipca 2010).

69. Trybunał zauważa ponadto, że ograniczenia dotyczące kontaktów skarżącego z żoną zostały nałożone jedynie w początkowej fazie procesu (postanowienia z dnia 2 marca oraz 30 kwietnia 2001 roku) – do czasu przesłuchania kluczowych świadków.

70. Kwestionowany środek można zatem uznać za podjęty w celu "ochrony porządku i zapobiegania przestępstwom", co jest uprawnionym celem na podstawie Artykułu 8 (patrz sprawa *Jarkiewicz przeciwko Polsce*, powołana wyżej).

71. W świetle przedstawionych informacji Trybunał uznaje wreszcie, że władze sprawiedliwie wyważyły konieczność zabezpieczenia procedury zdobywania dowodów w sprawie skarżącego z jego prawem do poszanowania dla życia rodzinnego w czasie pobytu w areszcie tymczasowym. Nie wykazano, aby zaskarżony środek wykraczał poza zakres niezbędny w demokratycznym społeczeństwie dla "ochrony porządku i zapobiegania przestępstwom" odnośnie do odwiedzin członków rodziny w zakładzie karnym podczas pobytu skarżącego w areszcie tymczasowym.

72. Wynika stąd, że ta część skargi jest w sposób oczywisty nieuzasadniona i musi zostać odrzucona zgodnie z Artykułem 35 ust. 3 i 4 Konwencji.

V. SKARGA NA PODSTAWIE ARTYKUŁU 9 KONWENCJI

73. Wreszcie, w 2005 roku, skarżący, na podstawie Artykułu 9 Konwencji, podniósł zarzut, że podczas swojego pobytu w areszcie tymczasowym był on pozbawiony możliwości uczestniczenia w mszy odprawianej w kaplicy więziennej. Jednakże nie podał on żadnych szczegółów ani nie przedstawił dokumentów na poparcie swojej skargi.

74. Dlatego też Trybunał stwierdza, że informacje znajdujące się w aktach sprawy nie dają podstaw dla powyższej skargi i nie uzasadniają badania jej jako kwestii odrębnej od zasadniczej skargi wniesionej przez skarżącego na podstawie Artykułu 3.

75. Wynika stąd, że ta część skargi musi zostać odrzucona jako w sposób oczywisty nieuzasadniona, zgodnie z Artykułem 35 ust. 3 i 4 Konwencji.

Z TYCH WZGLĘDÓW TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Przyjmuje* postanowienia jednostronnej deklaracji pozwanego Rządu, dotyczącej skarg odnoszących się do warunków pobytu skarżącego w areszcie tymczasowym oraz cenzurowania jego korespondencji, jak również tryb wykonania zawartych w deklaracji zobowiązań;
2. *Postanawia* skreślić tę część skargi z listy spraw, zgodnie z Artykułem 37 ust. 1 (c) Konwencji;
3. *Uznaje* za dopuszczalną skargę na podstawie Artykułu 5 ust. 3 Konwencji, natomiast pozostałą część skargi za niedopuszczalną;
4. *Stwierdza*, że nie nastąpiło naruszenie Artykułu 5 ust. 3 Konwencji.

Sporządzono w języku angielskim oraz ogłoszono w formie pisemnej dnia 13 września 2011 roku, na zasadach artykułu 77 ust. 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Fatoş Aracı

Zastępca Kanclerza

Nicolas Bratza

Przewodniczący